

Επαναστατική Κατήχηση
του Μιχαήλ Μπακούνιν
1866

.....

II. Αντικαθιστώντας την λατρεία του Θεού με σεβασμό και την αγάπη για την ανθρωπότητα, υποστηρίζουμε την ανθρώπινη λογική σαν το μοναδικό κριτήριο της αλήθειας, την ανθρώπινη συνείδηση σαν την βάση της δικαιοσύνης, την ατομική και συλλογική ελευθερία σαν την μοναδική πηγή της τάξης στην κοινωνία.

III. Η Ελευθερία είναι το απόλυτο δικαίωμα κάθε ενήλικου άνδρα και γυναίκας να μην έχουν άλλο κριτή για τις πράξεις τους παρά την δική τους συνείδηση και την δική τους λογική, να είναι υπεύθυνοι πρώτα στους εαυτούς τους και μετά στην κοινωνία την οποία έχουν εθελοντικά αποδεχτεί.

IV. Δεν είναι αλήθεια ότι η ελευθερία ενός ανθρώπου περιορίζεται από την ελευθερία του άλλου ανθρώπου. Ο άνθρωπος είναι πραγματικά ελεύθερος στον βαθμό που η ελευθερία του, πλήρως αναγνωρισμένη και καθρεφτισμένη στην ελεύθερη συναίνεση των συνανθρώπων του, βρίσκει επιβεβαίωση και ανάπτυξη στην ανεξαρτησία τους. Ο άνθρωπος είναι πραγματικά ελεύθερος μόνο ανάμεσα σε εξίσου ελεύθερους ανθρώπους, η σκλαβιά ακόμα και μίας μόνο ανθρώπινης ύπαρξης παραβιάζει την ανθρωπότητα και αρνείται την ελευθερία όλων.

V. Γι' αυτόν τον λόγο η ελευθερία του καθένα είναι πραγματοποιήσιμη μόνο μέσα στην ισότητα όλων. Η πραγματοποίηση της ελευθερίας διαμέσου της ισότητας, κατ' αρχήν και στην πράξη, είναι η δικαιοσύνη.

VI. Αν υπάρχει μια βασική αρχή της ανθρώπινης ηθικής, αυτή είναι η ελευθερία. Το να σέβεται την ελευθερία του συνανθρώπου σου είναι καθήκον, το να τον αγαπάς, τον βοηθάς και να τον υπηρετείς είναι αξία.

VII. Απόλυτη απόρριψη κάθε εξουσίας συμπεριλαμβανομένου αυτής που θυσιάζει την ελευθερία για το καλό του Κράτους. Η πρωτόγονη κοινωνία δεν είχε επίγνωση της ελευθερίας και καθώς η κοινωνία εξελίχθηκε, πριν την πλήρη αφύπνιση της ανθρώπινης λογικής και ελευθερίας, πέρασε ένα στάδιο που ελεγχόταν από την ανθρώπινη και θεϊκή εξουσία. Η πολιτική και οικονομική δομή της κοινωνίας πρέπει τώρα να αναδιοργανωθεί πάνω στην βάση της ελευθερίας. Γι' αυτό, η τάξη στην κοινωνία πρέπει να είναι αποτέλεσμα της μεγαλύτερης δυνατής πραγματοποίησης της ατομικής ανεξαρτησίας, όπως επίσης και της ανεξαρτησίας σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής οργάνωσης.

VIII. Η πολιτική και οικονομική οργάνωση της κοινωνικής ζωής δεν πρέπει, όπως γίνεται σήμερα, να κατευθύνεται από την κορυφή στην βάση – από το κέντρο στην περιφέρεια- επιβάλλοντας την ενότητα μέσω της αναγκαστικής συγκεντροποίησης. Αντίθετα πρέπει να αναδιοργανωθεί για να προκύπτει από την βάση στην κορυφή – από την περιφέρεια στο κέντρο- σύμφωνα με τις αρχές της ελεύθερης ένωσης και ομοσπονδιοποίησης.

IX. Πολιτική Οργάνωση.

Είναι αδύνατον να οριστεί μια συμπαγής, παγκόσμια και υποχρεωτική νόρμα για την εσωτερική ανάπτυξη και πολιτική οργάνωση κάθε έθνους. Η ζωή κάθε έθνους υποτάσσεται σε μια πληθώρα διαφορετικών ιστορικών, γεωγραφικών και οικονομικών συνθηκών, που κάνει αδύνατο το να εγκαθιδρυθεί ένα μοντέλο οργάνωσης που να ισχύει εξίσου για όλους.

Κάθε τέτοια προσπάθεια θα ήταν απόλυτα ανέφικτη. Θα κατέπνιγε τον πλούτο και τον αυθορμητισμό της ζωής, ο οποίος ανθίζει μόνο στην απεριόριστη ποικιλία και επιπλέον, θα ερχόταν σε αντίθεση με τις πιο βασικές αρχές της ελευθερίας. Όμως, χωρίς ορισμένες απόλυτα αναγκαίες συνθήκες η πρακτική πραγματοποίηση της ελευθερίας θα είναι για πάντα αδύνατη.

Αυτές οι συνθήκες είναι:

A. Η κατάργηση όλων των κρατικών θρησκειών και όλων των προνομιούχων εκκλησιών, συμπεριλαμβανομένου εκείνων που διατηρούνται ή υποστηρίζονται από κρατικές επιδοτήσεις. Απόλυτη ανεξαρτησία κάθε θρησκείας να χτίζει ναούς στους θεούς της και να πληρώνει και να υποστηρίζει τους ιερείς της.

B. Οι εκκλησίες που θεωρούνται θρησκευτικές εταιρείες δεν πρέπει ποτέ να απολαμβάνουν τα ίδια πολιτικά δικαιώματα που αντιστοιχούν στις παραγωγικές ενώσεις, ούτε μπορεί να τους ανατεθεί η εκπαίδευση των παιδιών, γιατί υπάρχουν κυρίως για να αρνούνται την ηθική και την ελευθερία και να κερδίζουν από την προσοδοφόρα πρακτική της δυσεδαίμονιας.

Γ. Κατάργηση της μοναρχίας, εγκαθίδρυση της κοινοπολιτείας.

Δ. Κατάργηση των τάξεων, της ιεραρχίας και των προνομίων, απόλυτη ισότητα πολιτικών δικαιωμάτων για όλους τους άνδρες και τις γυναίκες, καθολικό δικαίωμα ψήφου. (Όχι στο Κράτος, αλλά στις ενώσεις της νέας κοινωνίας. Σημείωση του Μάξ Νεττλώ)

E. Κατάργηση, διάλυση και ηθική, πολιτική και οικονομική αποσύνθεση του διαβρωτικού, ιεραρχικού, συγκεντρωτικού Κράτους, του δίδυμου αδελφού της Εκκλησίας, και ως τέτοιου, μόνιμη αιτία της ένδειας, της αποκλήνωσης και υποδούλωσης του λαού. Αυτό φυσικά συνεπάγεται τα ακόλουθα: Κατάργηση όλων των κρατικών πανεπιστημίων: Η δημόσια εκπαίδευση πρέπει να διευθύνεται μόνο από τις κοινότητες και τις ελεύθερες ενώσεις. Κατάργηση του κρατικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης: όλοι οι δικαστές πρέπει να εκλέγονται από τον λαό. Κατάργηση όλων των ποινικών, αστικών και νομικών κωδίκων που ισχύουν τώρα στην Ευρώπη: γιατί ο κώδικας της ελευθερίας μπορεί να δημιουργηθεί μόνο από την ίδια την ελευθερία. Κατάργηση των τραπεζών και όλων των άλλων θεσμών κρατικής πίστης. Κατάργηση κάθε συγκεντρωτικής διοίκησης, γραφειοκρατίας και όλων των τακτικών στρατών και της κρατικής αστυνομίας.

Z. Αδιαμεσολάβητη άμεση εκλογή όλων των δικαστικών και δημόσιων λειτουργών καθώς επίσης και των αντιπροσώπων (εθνικοί, επαρχιακοί και κοινοτικοί απεσταλμένοι) με καθολική ψηφοφορία και των δύο φύλων.

H. Εσωτερική αναδιοργάνωση κάθε χώρας στην βάση της απόλυτης ελευθερίας των ατόμων, των παραγωγικών ενώσεων και των κοινοτήτων. Αναγκαιότητα για αναγνώριση του δικαιώματος αποχώρησης: κάθε άτομο, κάθε ένωση, κάθε κομμούνια, κάθε περιοχή, κάθε έθνος έχει το απόλυτο δικαίωμα για αυτοδιάθεση, να ενωθεί ή να μην ενωθεί, να συμμαχήσει με όποιον επιθυμεί και να αποκηρύσσει την συμμαχία του χωρίς σεβασμό προς τα αποκαλούμενα ιστορικά δικαιώματα (δικαιώματα κατοχυρωμένα από νομικά προηγούμενα) ή την άνεση των γειτόνων τους. Αφού το δικαίωμα να αποχωρείς είναι κατοχυρωμένο, η αποχώρηση δεν θα είναι πλέον απαραίτητη. Με την διάλυση μιας «ενότητας» που έχει επιβληθεί με την βία, οι μονάδες της κοινωνίας θα οδηγηθούν στην ένωση από την ισχυρή αμοιβαία έλξη και από έμφυτες αναγκαιότητες. Καθαγιασμένες από την ελευθερία, αυτές οι νέες ομοσπονδίες κοινοτήτων, επαρχιών, περιοχών και εθνών τότε θα είναι πραγματικά ισχυρές, παραγωγικές και άρρηκτες.

Θ. Ατομικά Δικαιώματα.

1. Δικαίωμα κάθε άνδρα και γυναίκας, από την γέννηση του μέχρι και την ενηλικίωση, για πλήρη συντήρηση, ρουχισμό, διατροφή, στέγη, φροντίδα, καθοδήγηση, εκπαίδευση (δημόσια σχολεία, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, ανώτερη εκπαίδευση, καλλιτεχνική, βιομηχανική και επιστημονική), όλα με έξοδα της κοινωνίας.
2. Ίσο δικαίωμα για όλους τους έφηβους, αφού έχουν ελεύθερα επιλέξει το επάγγελμα τους, να βοηθηθούν και να υποστηριχτούν στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό από την κοινωνία. Μετά απ' αυτό, η κοινωνία δεν θα ασκήσει καμία εξουσία ή επίβλεψη πάνω τους παρά μόνο θα σεβαστεί και αν είναι απαραίτητο θα υπερασπιστεί την ελευθερία τους και τα δικαιώματα τους.
3. Η ελευθερία των ενηλίκων και των δύο φύλων πρέπει να είναι απόλυτη και πλήρης, ελευθερία να έρθουν και να φύγουν, να ακούσουν όλες τις γνώμες, να είναι τεμπέληδες ή ενεργοί, ηθικοί ή ανήθικοι, εν συντομία, να διαθέτουν το άτομο τους ή τα αγαθά τους όπως επιθυμούν, να μην δίνουν λογαριασμό σε κανέναν. Ελευθερία να ζουν, τίμια από την δική τους εργασία, ακόμα και εις βάρος ατόμων που εθελοντικά ανέχονται την εκμετάλλευσή τους.
4. Απεριόριστη ελευθερία προπαγάνδας, λόγου, τύπου, δημόσιας ή ατομικής συνεύρεσης, χωρίς άλλο περιορισμό εκτός από την φυσική ευεργετική δύναμη της κοινής γνώμης. Απόλυτη ελευθερία να οργανωθούν ενώσεις ακόμα και για κρυφούς ανήθικους σκοπούς συμπεριλαμβανομένων ακόμα και εκείνων των ενώσεων που υποστηρίζουν την υπονόμευση (ή καταστροφή) της ατομικής και δημόσιας ελευθερίας.
5. Η ελευθερία μπορεί και πρέπει να υπερασπιστεί μόνο με ελευθερία: το να υποστηρίζουμε περιορισμό της ελευθερίας με το πρόσχημα ότι την υπερασπίζουμε είναι μια επικίνδυνη πλάνη. Όπως η ηθική δεν έχει άλλη πηγή, άλλο αντικείμενο, άλλο κίνητρο από την ελευθερία, όλοι οι περιορισμοί της ελευθερίας με σκοπό να διαφυλαχθεί η ηθική πάντα ήταν εις βάρος της τελευταίας. Η ψυχολογία, η στατιστική και όλη η ιστορία αποδεικνύει ότι η ατομική και κοινωνική ανηθικότητα είναι αναπόφευκτα αποτελέσματα μιας λανθασμένης ιδιωτικής και δημόσιας εκπαίδευσης, του εκφυλισμού της δημόσιας ηθικής και την διαφθορά της κοινής γνώμης και πάνω απ' όλα, της φαύλης οργάνωσης της κοινωνίας. Ένας επιφανής Βέλγος στατιστικολόγος (Quetelet) δείχνει ότι η κοινωνία ανοίγει τον δρόμο για τα εγκλήματα που αργότερα διαπράττονται από εγκληματίες. Συνεπάγεται ότι όλες οι προσπάθειες να αντιμετωπιστεί η κοινωνική ανηθικότητα με αυστηρή νομοθεσία η οποία παραβιάζει την ατομική ελευθερία πρέπει να αποτύχει. Η εμπειρία, αντίθετα, δηλώνει ότι ένα καταπιεστικό και αυταρχικό σύστημα, μακριά από το να εμποδίζει, απλά αυξάνει το έγκλημα, ότι η δημόσια και ατομική ηθική πέφτει ή υψώνεται στον βαθμό που η ατομική ελευθερία περιορίζεται ή διευρύνεται. Συνεπάγεται ότι με σκοπό να αναγεννηθεί η κοινωνία, πρέπει πρώτα να ξεριζώσουμε εντελώς αυτό το κοινωνικό και πολιτικό σύστημα που βασίζεται στην ανισότητα, το προνόμιο και την περιφρόνηση για την ανθρωπότητα. Αφού έχει ανακατασκευαστεί η κοινωνία στην βάση της πιο πλήρους ελευθερίας, ισότητας και δικαιοσύνης – για να μην αναφέρουμε τη δουλειά για όλους και μια φωτισμένη εκπαίδευση εμπνευσμένη από τον σεβασμό για τον άνθρωπο- η κοινή γνώμη τότε θα αντανάκλα την νέα ανθρωπότητα και θα γίνει ένας φυσικός φρουρός της πιο απόλυτης ελευθερίας (και δημόσιας τάξης, εκδ.)
6. Παρ' όλα αυτά η κοινωνία δεν μπορεί να αφηθεί εντελώς ανυπεράσπιστη απέναντι στα κακοήθη και παρασιτικά άτομα. Η εργασία πρέπει να είναι η βάση όλων των πολιτικών δικαιωμάτων. Οι μονάδες της κοινωνίας, καθεμιά μέσα στην δική της δικαιοδοσία, μπορεί να αφαιρέσει από όλους αυτούς τους αντικοινωνικούς ενήλικες τα πολιτικά δικαιώματα (εκτός από τους γέρους, τους αρρώστους και εκείνους που εξαρτώνται από την ιδιωτική ή δημόσια

βοήθεια) και θα είναι υποχρεωμένοι να αποκαταστήσουν τα πολιτικά τους δικαιώματα μόλις αρχίσουν να ζουν από την εργασία τους.

7. Η ελευθερία κάθε ατόμου είναι αναπαλλοτρίωτη και η κοινωνία δεν θα απαιτήσει ποτέ ένα άτομο να παραδώσει την ελευθερία του ή να υπογράψει συμβόλαια με άλλα άτομα παρά μόνο στην βάση της πιο πλήρους ισότητας και αμοιβαιότητας. Η κοινωνία δεν μπορεί βίαια να εμποδίσει κανέναν άνδρα ή γυναίκα τόσο στερημένο από προσωπική αξιοπρέπεια να βάλει τον εαυτό του/της σε εθελοντική δουλειά σε ένα άλλο άτομο, αλλά μπορεί δίκαια να αντιμετωπίσει αυτά τα άτομα σαν παράσιτα, μη εγκεκριμένα να απολαμβάνουν την πολιτική ελευθερία, αν και μόνο κατά την διάρκεια της δουλειάς τους.

8. Τα άτομα που χάνουν τα πολιτικά δικαιώματα τους θα χάνουν επίσης και την κηδεμονία των παιδιών τους. Τα άτομα που παραβιάζουν τις εθελοντικές συμφωνίες, κλέβουν, προκαλούν σωματική βλάβη, ή πάνω απ' όλα παραβιάζουν την ελευθερία κάθε ατόμου, γηγενή ή αλλοδαπού, θα τιμωρούνται σύμφωνα με τους νόμους της κοινωνίας.

.....

10. Τα άτομα που καταδικάζονται από τους νόμους κάθε ένωσης (κομμούνας, επαρχίας, περιοχής, ή έθνους) διατηρούν το δικαίωμα να αποφύγουν την τιμωρία δηλώνοντας ότι επιθυμούν να αποχωρήσουν από αυτή την ένωση. Αλλά σε αυτή την περίπτωση, η ένωση θα έχει το ίδιο δικαίωμα να τον αποβάλλει και να τον θέσει εκτός της εγγύησης και της προστασίας της.

I. Δικαιώματα Ένωσης (Φεντεραλισμός).

Οι συνεργατικές ενώσεις των εργατών είναι ένα καινούριο γεγονός στην ιστορία. Αυτή την στιγμή μπορούμε μόνο να πιθανολογήσουμε γι' αυτές, αλλά όχι να καθορίσουμε την τεράστια ανάπτυξη που αναμφίβολα θα επιτύχουν στις καινούριες πολιτικές άγονες κοινωνικές συνθήκες του μέλλοντος. Είναι δυνατόν και ακόμα πολύ πιθανόν κάποια μέρα να ξεπεράσουν τα όρια των πόλεων, επαρχιών ακόμα και των κρατών. Μπορούν να ανασυστήσουν εξολοκλήρου την κοινωνία, χωρίζοντας την όχι σε έθνη, αλλά σε διαφορετικές βιομηχανικές ομάδες, οργανωμένες όχι σύμφωνα με τις ανάγκες της πολιτικής, αλλά με εκείνες της παραγωγής. Αλλά αυτό είναι για το μέλλον. Ότι και να γίνει, μπορούμε ήδη να υποστηρίξουμε αυτή την βασική αρχή: Άσχετα από τις λειτουργίες τους ή τους στόχους τους όλες οι ενώσεις, όπως και όλα τα άτομα, πρέπει να απολαμβάνουν απόλυτη ελευθερία. Ούτε η κοινωνία, ούτε κανένα μέρος της κοινωνίας – κοινότητα, επαρχία ή έθνος—έχει το δικαίωμα να εμποδίσει τα ελεύθερα άτομα από το να ενωθούν ελεύθερα για οποιονδήποτε σκοπό: πολιτικό, θρησκευτικό, επιστημονικό, καλλιτεχνικό, ή ακόμα και για την εκμετάλλευση ή την διαφθορά των νέων ή τον αλκοολισμό, δεδομένου ότι δεν είναι ανήλικοι. Το να αντιμετωπίζεις τους τσαρλατάνους και τις φθοροποιές ενώσεις είναι υπόθεση ειδικά της κοινής γνώμης. Αλλά η κοινωνία είναι υποχρεωμένη να αρνηθεί να εγγυηθεί πολιτικά δικαιώματα σε κάθε ένωση ή συλλογικό σώμα του οποίου οι σκοποί ή οι κανόνες παραβιάζουν τις βασικές αρχές της ανθρώπινης δικαιοσύνης. Τα άτομα δεν θα τιμωρούνται ή στερούνται από όλα τα πολιτικά και κοινωνικά τους δικαιώματα απλά και μόνο επειδή ανήκουν σε τέτοιες μη αναγνωρισμένες κοινωνίες. Η διαφορά ανάμεσα στις αναγνωρισμένες και τις μη αναγνωρισμένες ενώσεις θα είναι η ακόλουθη: οι νομικά αναγνωρισμένες ενώσεις θα έχουν το δικαίωμα στην προστασία της κοινότητας ενάντια σε άτομα ή αναγνωρισμένες ομάδες που αρνούνται να εκπληρώσουν τις εθελοντικές τους υποχρεώσεις. Οι νομικά μη αναγνωρισμένες ενώσεις δεν θα έχουν αυτή την προστασία της κοινότητας και καμία από τις συμφωνίες τους δεν θα θεωρείται δεσμευτική.

Κ. Η διαίρεση μιας χώρας σε περιοχές, επαρχίες, περιφέρειες και κοινότητες όπως στην Γαλλία, θα εξαρτάται φυσικά από τις παραδόσεις, τις συγκεκριμένες περιστάσεις και την ειδική φύση κάθε χώρας. Μπορούμε εδώ απλά και μόνο να δείξουμε τις δύο βασικές και αναμφισβήτητες αρχές οι οποίες πρέπει να μουν σ' εφαρμογή από κάθε χώρα που σοβαρά προσπαθεί να οργανώσει μια ελεύθερη κοινωνία. Πρώτον: όλες οι οργανώσεις πρέπει να προχωρήσουν μέσω ομοσπονδοποίησης από την βάση προς την κορυφή, από την κοινότητα στην συντονιστική ένωση της χώρας ή του έθνους. Δεύτερον: πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον ένα αυτόνομο ενδιάμεσο σώμα ανάμεσα στην κοινότητα και την χώρα, το τμήμα, την περιοχή ή την επαρχία. Χωρίς ένα τέτοιο αυτόνομο ενδιάμεσο σώμα, η κοινότητα (με την στενή έννοια του όρου) θα είναι πολύ απομονωμένη και πολύ αδύναμη για να είναι ικανή να αντισταθεί στην δεσποτική συγκεντρωτική πίεση του Κράτους, η οποία αναπόφευκτα θα αποκαταστήσει στην εξουσία (όπως συνέβηκε δύο φορές στην Γαλλία) ένα δεσποτικό μοναρχικό καθεστώς. Ο δεσποτισμός έχει την πηγή του περισσότερο στην συγκεντρωτική οργάνωση του Κράτους, παρά στην δεσποτική φύση των βασιλιάδων.

Κ. Η βασική μονάδα όλης της πολιτικής οργάνωσης σε κάθε χώρα πρέπει να είναι η εντελώς αυτόνομη κοινότητα, συστημένη από την πλειοψηφία όλων των ενηλίκων και των δύο φύλων. Κανένας δεν θα έχει είτε την εξουσία ή το δικαίωμα να ανακατευτεί στην εσωτερική ζωή της κοινότητας. Η κοινότητα εκλέγει όλους τους λειτουργούς, νομοθέτες και δικαστές. Διευθύνει την κοινοτική ιδιοκτησία και οικονομία. Κάθε κοινότητα θα έχει το αναντίρρητο δικαίωμα να δημιουργήσει, χωρίς ανώτερη έγκριση, το δικό της σύνταγμα και νομοθεσία. Αλλά με σκοπό να γίνει ένα δομικό κομμάτι της επαρχιακής ομοσπονδίας, η κοινότητα πρέπει να συμμορφώσει τον δικό της κανονισμό με τις βασικές αρχές του επαρχιακού συντάγματος και να γίνει αποδεκτός από την βουλή της επαρχίας. Η κομμούνα πρέπει επίσης να αποδεχτεί τις κρίσεις του επαρχιακού δικαστηρίου και όποια μέτρα διατάσσονται από την κυβέρνηση της επαρχίας. (Όλα τα μέτρα της επαρχιακής κυβέρνησης πρέπει να επικυρωθούν από την επαρχιακή βουλή) Οι κοινότητες που αρνούνται ν' αποδεχτούν τους επαρχιακούς νόμους δεν θα υπόκεινται στα ωφελήματά τους.

Λ. Η επαρχία δεν πρέπει να είναι τίποτα άλλο παρά μια ελεύθερη ομοσπονδία των αυτόνομων κοινοτήτων. Η επαρχιακή βουλή θα μπορούσε να αποτελείται ή από ένα απλό χώρο με αντιπροσώπους καθεμιάς κοινότητας ή από δύο χώρους με τον δεύτερο να αντιπροσωπεύει τον πληθυσμό της επαρχίας, ανεξάρτητα από τις κοινότητες. Η επαρχιακή βουλή, χωρίς να παρεμβαίνει με κανέναν τρόπο στις εσωτερικές αποφάσεις των κοινοτήτων θα συντάξει το επαρχιακό σύνταγμα (βασισμένο στις αρχές αυτής της κατήχησης). Αυτό το σύνταγμα πρέπει να γίνει αποδεκτό από όλες τις κοινότητες που επιθυμούν να συμμετέχουν στην επαρχιακή βουλή. Η επαρχιακή βουλή θα θεσπίσει νομοθεσία που να ορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ατόμων, των κοινοτήτων και των ενώσεων σε σχέση με την επαρχιακή ομοσπονδία και τις ποινές για την παράβαση των νόμων της. Θα διατηρεί όμως το δικαίωμα των κοινοτήτων να διαφοροποιούνται σε δευτερεύοντα ζητήματα, αν και όχι σε βασικά.

Η επαρχιακή βουλή, σε αυστηρή συμφωνία με την Σύμβαση της Ομοσπονδίας των Κοινοτήτων, θα καθορίσει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που υπάρχουν ανάμεσα στις κοινότητες, την βουλή, την δικαστική έδρα και την επαρχιακή διοίκηση. Θα θεσπίσει όλους τους νόμους που επηρεάζουν το σύνολο της επαρχίας, θα περνάει αποφάσεις ή μέτρα της εθνικής βουλής, χωρίς ωστόσο να παραβιάζει την αυτονομία των κοινοτήτων και της επαρχίας. Χωρίς να παρεμβαίνει στην εσωτερική διοίκηση των κοινοτήτων θα διανέμει σε κάθε κοινότητα το μερίδιό της από το επαρχιακό ή εθνικό εισόδημα, το οποίο θα χρησιμοποιείται από την κοινότητα, όπως αποφασίζουν τα μέλη της. Η επαρχιακή βουλή θα επικυρώσει ή θα απορρίψει όλες τις πολιτικές ή τα μέτρα της επαρχιακής διοίκησης η οποία φυσικά θα εκλέγεται με καθολική ψηφοφορία. Το επαρχιακό δικαστήριο (επίσης εκλεγμένο με καθολική ψηφοφορία) θα επιδικάζει χωρίς έφεση, όλες τις διαμάχες ανάμεσα στις κοινότητες και τα άτομα, κοινότητες και κοινότητες και κοινότητες και επαρχιακή διοίκηση ή βουλή. Έτσι αυτές οι διευθετήσεις οδηγούν όχι σε μια βαρετή, νεκρή ομοιομορφία, αλλά σε

μια πραγματική ζωντανή ενότητα, στον εμπλουτισμό της κοινοτικής ζωής. Μια ενότητα θα δημιουργηθεί η οποία αντανάκλα τις ανάγκες και τις φιλοδοξίες των κοινοτήτων. Εν συντομία θα έχουμε ατομική και συλλογική ελευθερία. Αυτή η ενότητα δεν μπορεί να επιτευχθεί με τον καταναγκασμό ή την βία της επαρχιακής εξουσίας, γιατί ακόμα και η αλήθεια και η δικαιοσύνη όταν επιβάλλονται καταπιεστικά οδηγούν στο ψέμα και την αδικία.

Μ. Το έθνος δεν πρέπει να είναι τίποτα άλλο, εκτός από μια ομοσπονδία αυτόνομων επαρχιών. (Οι οργανωτικές σχέσεις ανάμεσα στις επαρχίες και το έθνος θα είναι γενικά όπως αυτές ανάμεσα στις κοινότητες και την επαρχία—Νεττλώ)

Ν. Αρχές της Διεθνούς Ομοσπονδίας.

Η ένωση των εθνών που απαρτίζουν την Διεθνή Ομοσπονδία θα βασίζονται στις αρχές που παρατέθηκαν παραπάνω. Είναι πιθανό και πολύ επιθυμητό επίσης, όταν η ώρα της Λαϊκής Επανάστασης θα έρθει πάλι, κάθε έθνος να ενωθεί με αδελφική αλληλεγγύη και να σχηματίσει μια άρρηκτη συμμαχία ενάντια στην συμμαχία των αντιδραστικών εθνών. Αυτή η συμμαχία θα είναι το κύτταρο της μελλοντικής Παγκόσμιας Ομοσπονδίας των Λαών η οποία τελικά θα αγκαλιάσει όλο τον κόσμο. Η Διεθνή Ομοσπονδία των επαναστατημένων λαών, με μια βουλή, ένα δικαστήριο και μια διεθνή εκτελεστική επιτροπή, θα βασίζεται φυσικά στις αρχές της επανάστασης. Εφαρμοσμένες στην διεθνή πολιτεία αυτές οι αρχές είναι:

1. Κάθε γη, κάθε έθνος, κάθε λαός, μεγάλος ή μικρός, αδύναμος ή δυνατός, κάθε περιοχή, επαρχία και κοινότητα έχει το απόλυτο δικαίωμα για αυτοκαθορισμό, να κάνει συμμαχίες, να ενώνεται ή να αποχωρεί όπως επιθυμεί, άσχετα από τα αποκαλούμενα ιστορικά δικαιώματα και τις πολιτικές, εμπορικές ή στρατηγικές φιλοδοξίες των Κρατών. Η ενότητα των στοιχείων της κοινωνίας, με σκοπό να είναι γνήσια, καρπερή και διαρκής πρέπει να είναι απόλυτα ελεύθερη: μπορεί να πηγάζει μόνο από τις εσωτερικές ανάγκες και τις αμοιβαίες έλξεις της κάθε μονάδας της κοινωνίας...
2. Κατάργηση του υποτιθέμενου ιστορικού δικαιώματος και του τρομερού δικαιώματος της κατάκτησης.
3. Απόλυτη απόρριψη της πολιτικής της αύξησης, της εξουσίας και της δόξας του Κράτους. Γιατί αυτή είναι μια μορφή πολιτικής η οποία κλειδώνει κάθε χώρα σε ένα αυτοκατασκευασμένο φρούριο, που αποκλείει την υπόλοιπη ανθρωπότητα, που οργανώνεται σε έναν κλειστό κόσμο, ανεξάρτητο από την ανθρώπινη αλληλεγγύη, που βρίσκει την δόξα του και την καλοπέραση του στο κακό που μπορεί να προκαλέσει σε άλλες χώρες. Μια χώρα που βασίζεται στην κατάκτηση είναι απαραίτητα μια χώρα εσωτερικά σκλαβωμένη.
4. Η δόξα και το μεγαλείο ενός έθνους βρίσκεται μόνο στην ανάπτυξη της ανθρωπιάς του. Η δύναμη του και η εσωτερική του ζωντάνια μετριούνται από τον βαθμό της ελευθερίας του.
5. Η ευμάρεια και η ελευθερία των εθνών όπως επίσης και των ατόμων είναι αξεδιάλυτα συνυφασμένες. Γι' αυτό πρέπει να υπάρχει ελεύθερο εμπόριο, ανταλλαγή και επικοινωνία ανάμεσα σε όλες τις ομοσπονδοποιημένες χώρες και κατάργηση των συνόρων, των διαβατηρίων και των δασμών. Κάθε πολίτης μιας ομοσπονδοποιημένης χώρας πρέπει να απολαμβάνει τα ίδια πολιτικά δικαιώματα και πρέπει να του είναι εύκολο να αποκτήσει ιθαγένεια και να απολαμβάνει πολιτικά δικαιώματα σε όλες τις άλλες χώρες που ανήκουν στην ίδια ομοσπονδία. Αν η ελευθερία είναι το σημείο αφετηρίας, απαραίτητα θα οδηγήσει στην ενότητα. Αλλά το να πάμε από την ενότητα στην ελευθερία είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο. Ακόμα και αν ήταν δυνατό θα γινόταν καταστρέφοντας μια κίβδηλη «ενότητα» επιβεβλημένη με την βία
.....
7. Καμία ομοσπονδοποιημένη χώρα δεν θα διατηρεί έναν μόνιμο τακτικό στρατό ή κανένα θεσμό που ξεχωρίζει τον στρατιώτη από τον πολίτη. Όχι μόνο οι μόνιμοι στρατοί και οι επαγγελματίες στρατιώτες θρέφουν την εσωτερική διαφθορά,

αποκτήνωση και οικονομική καταστροφή, αλλά επίσης απειλούν την ευμάρεια και την ανεξαρτησία άλλων εθνών. Όλοι οι σωματικά ικανοί πολίτες θα πρέπει αν είναι απαραίτητο να πάρουν τα όπλα για να υπερασπίσουν τα σπίτια τους και την ελευθερία τους. Η στρατιωτική άμυνα κάθε χώρας και ο εξοπλισμός πρέπει να οργανώνεται τοπικά από την κομμούνα ή επαρχιακά, κάπως σαν τις πολιτοφυλακές στην Ελβετία ή τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (περίπου 1860-7)

8. Το Διεθνές Δικαστήριο δεν θα έχει άλλη λειτουργία από το να διευθετεί, χωρίς έφεση, όλες τις διαμάχες ανάμεσα στα έθνη και τις επαρχίες τους. Οι διαφορές ανάμεσα σε δύο ομόσπονδες χώρες θα εκδικάζονται, χωρίς έφεση, μόνο από το Διεθνές Κοινοβούλιο, το οποίο στο όνομα ολόκληρης της επαναστατικής Ομοσπονδίας, θα σχηματίσει επίσης κοινή πολιτική και θα κάνει πόλεμο, αν είναι αναπόφευκτο ενάντια στην αντιδραστική συμμαχία.
9. Κανένα ομόσπονδο έθνος δεν θα κάνει πόλεμο ενάντια σε μια άλλη ομόσπονδη χώρα. Αν υπάρχει πόλεμος και το Διεθνές Δικαστήριο έχει ανακοινώσει την απόφασή του, ο επιτιθέμενος πρέπει να παραδοθεί. Αν αυτό δεν συμβεί, τα άλλα ομόσπονδα έθνη θα διακόψουν τις σχέσεις μαζί του και σε περίπτωση επίθεσης από τον επιτιθέμενο, θα ενωθούν για να αποκρούσουν την επιδρομή.
10. Όλα τα μέλη της επαναστατικής ομοσπονδίας πρέπει να πάρουν μέρος ενεργά στους εγκεκριμένους πολέμους ενάντια σε ένα μη-ομόσπονδο κράτος. Αν ένα ομόσπονδο έθνος κηρύττει άδικο πόλεμο σε ένα εξωτερικό Κράτος ενάντια στην γνώμη του Διεθνούς Δικαστηρίου, θα ειδοποιείται ότι θα πρέπει να τον διεξάγει μόνο του.
11. Ευελπιστούμε ότι τα ομόσπονδα κράτη τελικά θα παρατήσουν την ακριβή πολυτέλεια των ξεχωριστών διπλωματικών αντιπροσώπων σε ξένα κράτη και θα διευθετήσουν το θέμα έτσι ώστε οι αντιπρόσωποι να μιλάνε στο όνομα όλων των ομόσπονδων Κρατών.
12. Μόνο έθνη ή λαοί που αποδέχονται τις αρχές που παρατίθενται σε αυτήν την κατήχηση θα γίνονται δεκτοί στην ομοσπονδία.

Χ. Κοινωνική Οργάνωση.

Χωρίς πολιτική ισότητα δεν μπορεί να υπάρξει πολιτική ανεξαρτησία, αλλά η πολιτική ισότητα είναι δυνατή μόνο να υπάρχει κοινωνική και οικονομική ισότητα.

Α. Η Ισότητα δεν εννοεί την ισοπέδωση των ατομικών διαφορών, ούτε ότι τα άτομα θα έπρεπε να γίνουν σωματικά, ηθικά ή πνευματικά ίδια. Η ποικιλομορφία στις ικανότητες και τις δυνάμεις – εκείνες οι διαφορές ανάμεσα στις φυλές, τα έθνη, τα φύλα, τις ηλικίες και τα άτομα – μακριά από το να είναι ένα κοινωνικό κακό, συνιστά αντίθετα, τον πλούτο της ανθρωπότητας. Η οικονομική και κοινωνική ισότητα σημαίνει την εξίσωση του προσωπικού πλούτου, αλλά όχι περιορίζοντας αυτό που κάποιος άνθρωπος μπορεί να αποκτήσει με την δική του ικανότητα, παραγωγική ενέργεια και φειδώ.

Β. Ισότητα και δικαιοσύνη απαιτούν μια κοινωνία έτσι οργανωμένη ώστε κάθε απλός άνθρωπος – από την γέννηση στην εφηβεία και την ωριμότητα- να βρίσκεται σε αυτή ίσα μέσα, πρώτα για συντήρηση και εκπαίδευση και αργότερα για την εξάσκηση όλων των φυσικών του ικανοτήτων και ταλέντων. Αυτή η ισότητα εκ γενετής που η δικαιοσύνη απαιτεί για τον καθένα θα είναι αδύνατη όσο συνεχίζει να υπάρχει το δικαίωμα της κληρονομιάς.

.....

Δ. Κατάργηση του δικαιώματος της κληρονομιάς. Η κοινωνική ανισότητα – ανισότητα τάξεων, προνομίων και πλούτου- όχι δικαιοματικά αλλά πραγματικά, θα συνεχίσει να υπάρχει μέχρι την στιγμή που θα καταργηθεί το δικαίωμα της κληρονομιάς. Είναι ένας έμφυτος κοινωνικός νόμος ότι η ντεφάκτο ανισότητα αναπόφευκτα παράγει ανισότητα δικαιωμάτων. Η κοινωνική ανισότητα οδηγεί στην πολιτική ανισότητα. Και χωρίς πολιτική

ισότητα – με την αληθινή, παγκόσμια και ελευθεριακή έννοια που την αντιλαμβανόμαστε- η κοινωνία πάντα θα παραμείνει διαιρεμένη σε δύο άνισα μέρη. Το πρώτο, το οποίο αποτελεί την μεγάλη πλειοψηφία του ανθρώπινου είδους, οι μάζες του λαού, θα καταπιέζονται από την προνομιούχα, εκμεταλλευτική μειονότητα. Το δικαίωμα της κληρονομιά παραβιάζει την αρχή της ελευθερίας και πρέπει να καταργηθεί.

.....

Η. Όταν καταργηθεί η ανισότητα που προκύπτει από το δικαίωμα της κληρονομιάς, ακόμα θα παραμείνουν ανισότητες (πλούτου) χάρη στα διαφορετικά ποσά ενέργειας και ικανότητας που κατέχονται από τα άτομα. Αυτές οι ανισότητες ποτέ δεν θα εξαφανιστούν εντελώς, αλλά θα ελαχιστοποιούνται όλο και περισσότερο κάτω από την επιρροή της εκπαίδευσης και μιας εξισωτικής κοινωνικής οργάνωσης και πάνω απ' όλα, όταν το δικαίωμα της κληρονομιάς δεν επιβαρύνει πλέον τις επερχόμενες γενιές.

Θ. Με την Εργασία να είναι η μόνη πηγή πλούτου, ο καθένας είναι ελεύθερος να πεθάνει από την πείνα ή να ζει στις έρημους ή τα δάση ανάμεσα στα άγρια κτήνη, αλλά όποιος θέλει να ζήσει στην κοινωνία πρέπει να κερδίσει τα προς το ζην με την δική του εργασία ή να αντιμετωπίζεται σαν παράσιτο ο οποίος ζει από την εργασία των άλλων.

Ι. Η Εργασία είναι το θεμέλιο της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και ηθικής. Γιατί ήταν μόνο με την ελεύθερη και διανοητική εργασία που ο άνθρωπος, ξεπερνώντας την ίδια του τη ζωικότητα, πέτυχε τον εξανθρωπισμό του και την έννοια της δικαιοσύνης, άλλαξε το περιβάλλον του και δημιούργησε τον πολιτισμένο κόσμο. Το στίγμα, το οποίο στον αρχαίο όπως επίσης και στον φεουδαρχικό κόσμο, αποδίδονταν στην εργασία και το οποίο σε μεγάλο βαθμό ακόμα υπάρχει σήμερα, παρά όλες τις υποκριτικές φράσεις γύρω από την «αξιοπρέπεια της εργασίας» -- αυτή η ηλίθια προκατάληψη ενάντια στην εργασία έχει δύο πηγές: η πρώτη είναι η αντίληψη, τόσο χαρακτηριστική για τον αρχαίο κόσμο, που με σκοπό να δώσει σε ένα τμήμα της κοινωνίας την ευκαιρία και τα μέσα να εξανθρωπιστεί μέσω της επιστήμης, τις τέχνες, την φιλοσοφία και την απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ένα άλλο τμήμα της κοινωνίας φυσικά το πιο πολυάριθμο πρέπει να καταδικαστεί να δουλεύει σαν σκλάβος. Αυτός ο βασικός θεσμός του αρχαίου κόσμου ήταν η αιτία της πτώσης του.

Η πόλη διεφθαρμένη και αποδιοργανωμένη από την μία από την οκνηρία των προνομιούχων πολιτών και υπονομευόμενη από την άλλη από την ανεπαίσθητη αλλά διαρκή δραστηριότητα του απόκληρου κόσμου των σκλάβων οι οποίοι, παρά την σκλαβιά τους, μέσω της κοινής εργασίας ανέπτυξαν μια έννοια αμοιβαίας βοήθειας και αλληλεγγύης ενάντια στην καταπίεση, κατέρρευσε κάτω από τα χτυπήματα των βαρβαρικών λαών.

Ο Χριστιανισμός η θρησκεία των σκλάβων, πολύ αργότερα κατέστρεψε τις αρχαίες μορφές σκλαβιάς, απλά και μόνο για να δημιουργήσει μια καινούρια. Το προνόμιο που βασίζεται στην ανισότητα και το δικαίωμα της κατάκτησης αγιοποιημένο από την θεία χάρη ξανά χώρισε την κοινωνία σε δύο αντίθετα στρατόπεδα: ο «όχλος» και οι ευγενείς, οι υπηρέτες και οι αφέντες. Στους τελευταίους ανατέθηκε το ευγενές επάγγελμα των όπλων και της κυβέρνησης, στους υπηρέτες, η κατάρα της καταναγκαστικής εργασίας. Οι ίδιες αιτίες αναγκαστικά παράγουν τα ίδια αποτελέσματα, οι ευγενείς, αδυνατισμένοι και αποηθικοποιημένοι από την διεφθαρμένη οκνηρία, έπεσαν το 1879 κάτω από τα χτυπήματα των επαναστατημένων υπηρέτων και εργατών. Η (Γαλλική) Επανάσταση υποστήριξε την αξιοπρέπεια της εργασίας και θεσμοποίησε τα δικαιώματα της εργασίας σε νόμο. Αλλά μόνο σε νόμο, γιατί στην πραγματικότητα η εργασία παρέμεινε σκλαβωμένη. Η πρώτη πηγή της απαξίωσης της εργασίας, ονομαστικά το δόγμα της πολιτικής ανισότητας των ανθρώπων, καταστράφηκε από την Μεγάλη Επανάσταση. Η απαξίωση γι' αυτό πρέπει να αποδοθεί σε μια δεύτερη πηγή, η οποία δεν είναι τίποτα άλλο από τον διαχωρισμό σε χειρωνακτική και διανοητική εργασία, η οποία αναπαράγει σε νέα μορφή την αρχαία ανισότητα και χωρίζει τον κόσμο σε δύο στρατόπεδα: την προνομιούχα μειοψηφία, προνομιούχα όχι από το νόμο αλλά από το κεφάλαιο και την πλειοψηφία των εργατών, όχι πλέον αιχμαλώτων του νόμου αλλά της πείνας.

Η αξιοπρέπεια της εργασίας σήμερα αναγνωρίζεται θεωρητικά και η κοινή γνώμη θεωρεί ντροπή να ζει χωρίς να δουλεύει. Αλλά αυτό δεν φτάνει στην καρδιά του ζητήματος. Η ανθρώπινη εργασία, γενικά ακόμα είναι χωρισμένη σε δύο ειδικές κατηγορίες: η πρώτη – καθαρά διανοητική και διευθυντική – συμπεριλαμβάνει τους επιστήμονες, τους καλλιτέχνες, τους μηχανικούς, τους εφευρέτες τους λογιστές, τους εκπαιδευτές, τους κυβερνητικούς αξιωματούχους και τις υφιστάμενες ελίτ οι οποίες επιβάλλουν την εργασιακή πειθαρχία. Η δεύτερη ομάδα αποτελείται από την μεγάλη μάζα των εργατών, ανθρώπους εμποδισμένους από το να εφαρμόσουν δημιουργικές ιδέες ή διάνοια, οι οποίοι τυφλά και μηχανικά εκτελούν διαταγές της διανοητικής διευθυντικής ελίτ. Αυτή η οικονομική και κοινωνική διάκριση της εργασίας έχει καταστροφικές συνέπειες για τα μέλη των προνομιούχων τάξεων, τις μάζες του λαού, και για την ευμάρεια, όπως επίσης και για την ηθική και διανοητική ανάπτυξη της κοινωνίας σαν σύνολο.

Για τις προνομιούχες τάξεις μια ζωή πολυτελούς οκνηρίας σταδιακά οδηγεί στον ηθικό και διανοητικό εκφυλισμό. Είναι εντελώς αλήθεια ότι ένα ορισμένο ποσόσχόλης είναι απόλυτα απαραίτητο για την καλλιτεχνική, επιστημονική και πνευματική ανάπτυξη του ανθρώπου. Τη δημιουργικήσχόλη που εναλλάσσεται με την υγιή εξάσκηση της καθημερινής εργασίας, αυτή που κατοχυρώνει και προμηθεύει η κοινωνία για όλους σύμφωνα με τις ατομικές ικανότητες και προτιμήσεις. Η Ανθρώπινη φύση είναι έτσι δομημένη που η κλίση για το κακό πάντα εντείνεται από εξωτερικές περιστάσεις και η ηθική του ατόμου εξαρτάται πολύ περισσότερο από της συνθήκες ύπαρξης του και το περιβάλλον στο οποίο ζει παρά από την θέληση του. Από αυτή την άποψη όπως και από όλες τις άλλες, ο νόμος της κοινωνικής αλληλεγγύης είναι ουσιώδης: δεν μπορεί να υπάρξει κανένας άλλος ηθικοπλάστης για την κοινωνία ή το άτομο από την ελευθερία σε απόλυτη ισότητα. Πάρτε τον πιο ειλικρινή δημοκράτη και βάλτε τον στον θρόνο, αν δεν παραιτηθεί σύντομα, θα γίνει σίγουρα ένα κάθαρμα. Ένας γεννημένος αριστοκράτης (αν κατά τύχη, ντρέπεται για την αριστοκρατική του καταγωγή και απαρνηθεί τα εκ γενετής προνόμια) θα ποθεί τις περασμένες δόξες, όντας άχρηστος στο παρών και θα αντιτίθεται παθιασμένα στην μελλοντική πρόοδο. Το ίδιο ισχύει για τους μπουρζουάδες: αυτό το αγαπημένο παιδί του κεφαλαίου και της οκνηρίας θα σπαταλήσει τηνσχόλη του στην ατιμία, διαφθορά και ασωτία, ή θα υπηρετήσει σαν κτηνώδη δύναμη για να υποδουλώσει την εργατική τάξη, η οποία τελικά θα εκτοξεύσει εναντίον του μια εκδίκηση πολύ πιο τρομερή από αυτή του 1793.

Τα κακά στα οποία υπόκειται ο εργάτης από τον καταμερισμό της εργασίας είναι πολύ πιο εύκολα να οριστούν: αναγκάζεται να δουλεύει για άλλους γιατί γεννήθηκε στην φτώχεια και την μιζέρια, στερημένος από κάθε λογική ανατροφή και εκπαίδευση, ηθικά σκλαβωμένος από την θρησκευτική επιρροή. Βγαίνει στην ζωή ανυπεράσπιστος, χωρίς πρωτοβουλία και χωρίς δική του θέληση. Οδηγημένος στην απελπισία από την μιζέρια, μερικές φορές εξεγείρεται, αλλά του λείπει αυτή η ενότητα με τους συνεργάτες του και αυτή την φωτισμένη σκέψη από την οποία εξαρτάται η εξουσία, συχνά προδίδεται και ξεπουλιέται από τους ηγέτες του και σχεδόν ποτέ δεν συνειδητοποιεί ποιος ή τι είναι υπεύθυνο για τα βάσανα του. Εξαντλημένος από μάταιους αγώνες, πέφτει πάλι πίσω στην παλιά σκλαβιά.

Αυτή η σκλαβιά θα διαρκέσει μέχρι ο καπιταλισμός να ανατραπεί από την συλλογική δράση των εργατών. Θα είναι εκμεταλλευόμενοι όσο η εκπαίδευση (η οποία στην ελεύθερη κοινωνία θα είναι εξίσου διαθέσιμη για όλους) είναι αποκλειστικό δικαίωμα της προνομιούχας τάξης, όσο αυτή η μειοψηφία μονοπωλεί το επιστημονικό και διευθυντικό έργο και ο λαός – υποβιβασμένος στο επίπεδο της μηχανής ή του φορτωμένου ζώου- είναι αναγκασμένος να εκπληρώνει τις χαμαλοδουλειές που του αναθέτονται από τους εκμεταλλευτές του. Αυτή η απαξίωση της ανθρώπινης εργασίας είναι ένα τεράστιο κακό, που μολύνει τους ηθικούς, διανοητικούς και πολιτικούς θεσμούς της κοινωνίας. Η ιστορία δείχνει ότι ένας ανεκπαιδευτος όχλος του οποίου η φυσική διάνοια καταπιέζεται και ο οποίος αποκτηνώνεται από την μηχανική μονοτονία της καθημερινής χαμαλοδουλειάς, ο οποίος ψάχνει μάταια στα τυφλά για κάποια φώτιση, συνιστά μια άμυαλη μάζα της οποίας το τυφλό φουρτούνιασμα απειλεί την ίδια την ύπαρξη της κοινωνίας.

Η τεχνητή διάκριση ανάμεσα σε χειρωνακτική και διανοητική εργασία πρέπει να δώσει χώρο σε μια νέα κοινωνική σύνθεση. Όταν ο άνθρωπος της επιστήμης κάνει χειρωνακτική εργασία

και ο άνθρωπος της εργασίας κάνει διανοητική εργασία, η ελεύθερη επιδέξια εργασία θα γίνει η δόξα του ανθρώπινου είδους, η πηγή της αξιοπρέπειας του και των δικαιωμάτων του.

.....

Λ. Η επιδέξια και ελεύθερη εργασία απαραίτητα θα είναι συλλογική εργασία. Κάθε άτομο φυσικά θα είναι ελεύθερο να δουλεύει μόνο του ή συλλογικά. Αλλά δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι (πέρα από την εργασία που εκτελείται καλύτερα ατομικά) στη βιομηχανική και ακόμα στην επιστημονική εργασία ή στις καλλιτεχνικές επιχειρήσεις, η συλλογική εργασία θα προτιμείται από όλους. Γιατί η ένωση πολλαπλασιάζει θαυμάσια την παραγωγική ικανότητα κάθε εργάτη, αφού ένα συνεργαζόμενο μέλος μιας παραγωγικής ένωσης θα κερδίσει πολύ περισσότερα σε πολύ λιγότερη ώρα. Όταν οι ελεύθερες παραγωγικές ενώσεις (οι οποίες θα περιλαμβάνουν μέλη κοπερατίβων και εργατικών ενώσεων) εθελοντικά θα οργανωθούν σύμφωνα με τις ανάγκες τους και τις ειδικές ικανότητες τους, τότε θα υπερβούν όλα τα εθνικά όρια και θα σχηματίσουν μια τεράστια παγκόσμια οικονομική ομοσπονδία. Αυτή θα περιλαμβάνει ένα βιομηχανικό κοινοβούλιο, που θα προμηθεύεται από τις ενώσεις με ακριβείς και λεπτομερείς στατιστικές παγκόσμιας κλίμακας, εναρμονίζοντας την προσφορά και την ζήτηση το κοινοβούλιο θα διανέμει και θα επιμερίσει την παγκόσμια βιομηχανική παραγωγή στα διάφορα έθνη. Οι εμπορικές και βιομηχανικές κρίσεις, οι αναδουλειές (ανεργία), η σπατάλη κεφαλαίου, κ.τ.λ, δεν θα μαστίζουν πλέον το ανθρώπινο είδος· η χειραφέτηση της ανθρώπινης εργασίας θα αναγεννήσει τον κόσμο.

Μ. Η γη και όλα τα φυσικά αποθέματα, είναι κοινή ιδιοκτησία όλων, αλλά θα χρησιμοποιούνται μόνο από εκείνους που τα καλλιεργούν με την δική τους εργασία. Χωρίς απαλλοτριώση, μόνο μέσω της ισχυρής πίεσης των εργατικών ενώσεων, το κεφάλαιο και τα μέσα παραγωγής θα περάσουν σε εκείνους που παράγουν πλούτο με την εργασία τους. (Ο Μπακούνιν εννοεί ότι η ιδιωτική ιδιοκτησία της παραγωγής θα επιτρέπεται μόνο αν οι ιδιοκτήτες κάνουν όλη την δουλειά και δεν απασχολούν κανέναν. Πίστευε ότι η συλλογική ιδιοκτησία σταδιακά θα εκτόπιζε την ιδιωτική ιδιοκτησία)

Ν. Ίσα πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα, όπως επίσης και ίσες υποχρεώσεις για τις γυναίκες.

Ξ. Κατάργηση όχι της φυσικής οικογένειας αλλά της νομικής οικογένειας που βασίζεται στο νόμο και την ιδιοκτησία. Ο Θρησκευτικός και πολιτικός γάμος θα αντικατασταθούν από τον ελεύθερο γάμο. Οι ώριμοι άνδρες και γυναίκες έχουν το δικαίωμα να ενώνονται και να χωρίζουν όπως επιθυμούν, ούτε έχει η κοινωνία το δικαίωμα να εμποδίσει την ένωση τους ή να τους αναγκάσει να τη διατηρήσουν. Με την κατάργηση του δικαιώματος της κληρονομιάς και την εκπαίδευση των παιδιών εξασφαλισμένη από την κοινωνία, όλοι οι νομικοί λόγοι για την τελεσιδικία του γάμου θα εξαφανιστούν. Η ένωση ενός άνδρα και μιας γυναίκας πρέπει να είναι ελεύθερη, γιατί η ελεύθερη επιλογή είναι απαραίτητος όρος για την ηθική ειλικρίνεια. Στο γάμο, ο άνδρας και η γυναίκα πρέπει να απολαμβάνουν απόλυτη ελευθερία. Ούτε βία, ούτε πάθος, ούτε δικαιώματα που ανήκουν στο παρελθόν μπορούν να δικαιολογήσουν μια επιδρομή του ενός στην ελευθερία του άλλου και κάθε τέτοια επιδρομή θα θεωρείται έγκλημα.

Ο. Από την στιγμή της εγκυμοσύνης μέχρι την γέννηση, η γυναίκα και τα παιδιά της θα βοηθούνται από την κοινοτική οργάνωση. Οι γυναίκες οι οποίες επιθυμούν να νταντέψουν και να απογαλακτίσουν τα παιδιά τους θα βοηθούνται επίσης.

Π. Οι γονείς θα έχουν το δικαίωμα να νοιάζονται και να καθοδηγούν την εκπαίδευση των παιδιών τους, κάτω από τον ανώτατο έλεγχο της κοινότητας η οποία διατηρεί το δικαίωμα και την υποχρέωση να απομακρύνει τα παιδιά από γονείς οι οποίοι, με το παράδειγμα ή με σκληρή και απάνθρωπη συμπεριφορά, εκφραυλίζουν ή αλλιώς εμποδίζουν την σωματική και πνευματική ανάπτυξη των παιδιών τους.

Ρ. Τα παιδιά δεν ανήκουν ούτε στους γονείς τους ούτε στην κοινωνία. Ανήκουν στους εαυτούς τους και στην δική τους μελλοντική ελευθερία. Μέχρι να μεγαλώσουν για να φροντίζουν τους εαυτούς τους, τα παιδιά πρέπει να μεγαλώνουν υπό την καθοδήγηση των μεγαλύτερων τους. Είναι αλήθεια ότι οι γονείς είναι οι φυσικοί τους δάσκαλοι, αλλά αφού το ίδιο το μέλλον της κοινότητας της ίδιας εξαρτάται από την διανοητική και ηθική εκπαίδευση που δίνει στα παιδιά, η κοινότητα πρέπει να είναι ο δάσκαλος. Η ελευθερία των ενηλίκων είναι δυνατή μόνο όταν η ελεύθερη κοινωνία φροντίζει την εκπαίδευση των μικρότερων.

Σ. Το κοσμικό σχολείο πρέπει να αντικαταστήσει την Εκκλησία, με την διαφορά ότι ενώ το θρησκευτική κατήχηση διαιωνίζει την δυσεδαιμονία και την θεϊκή εξουσία, ο μοναδικός σκοπός της κοσμικής δημόσιας εκπαίδευσης είναι η σταδιακή, προοδευτική εισαγωγή των παιδιών στην ελευθερία μέσω της τριπλής ανάπτυξης της σωματικής τους δύναμης, του μυαλού τους και την βούλησης τους. Λογική, αλήθεια, δικαιοσύνη, σεβασμός για τους συνανθρώπους, έννοια της ατομικής αξιοπρέπειας η οποία είναι αδιαχώριστη από την αξιοπρέπεια των άλλων, αγάπη για την ατομική ελευθερία και την ελευθερία των άλλων, η αντίληψη ότι η δουλειά είναι η βάση και όρος για δικαιώματα – αυτές πρέπει να είναι οι βασικές αρχές κάθε δημόσιας εκπαίδευσης. Πάνω απ' όλα, η εκπαίδευση πρέπει να φτιάξει ανθρώπους και να ενσταλάξει ανθρώπινες αξίες πρώτα και μετά ειδικευμένους εργάτες. Όσο το παιδί μεγαλώνει, η εξουσία θα δίνει χώρο σε όλο και περισσότερη ελευθερία, έτσι ώστε στην εφηβεία θα είναι εντελώς ελεύθερα και θα ξεχάσουν πως στην παιδική τους ηλικία έπρεπε να υποταχθούν αναπόφευκτα στην εξουσία. Ο σεβασμός για την ανθρώπινη αξία, το γονίδιο της ελευθερίας, πρέπει να είναι παρών ακόμα και ενώ τα παιδιά πειθαρχούνται με σκληρότητα. Η ουσία κάθε ηθικής εκπαίδευσης είναι αυτή: ενσταλάξτε στα παιδιά σεβασμό για την ανθρωπότητα και θα κάνετε καλούς ανθρώπους...

Τ. Έχοντας φτάσει στην εφηβεία, ο έφηβος θα είναι αυτόνομος και ελεύθερος να δρα όπως θεωρεί καλύτερα. Σε αντάλλαγμα, η κοινωνία θα περιμένει απ' αυτόν να εκπληρώσει μόνο εκείνες τις τρεις υποχρεώσεις: ότι παραμένει ελεύθερος, ότι ζει από την δική του εργασία και ότι σέβεται την ελευθερία των άλλων. Και, όπως τα εγκλήματα και οι βιαιότητες που μολύνουν τη σημερινή κοινωνία οφείλονται στην κακή οργάνωση της κοινωνίας, είναι σίγουρο ότι σε μια κοινωνία βασισμένη στην λογική, την δικαιοσύνη και την ελευθερία, στον σεβασμό για την ανθρωπότητα και την απόλυτη ισότητα, το καλό θα επικρατήσει και το κακό θα είναι μια νοσηρή εξαίρεση, η οποία θα φθίνει ολοένα και περισσότερο κάτω από την δεισδυτική επιρροή μιας φωτισμένης και εξανθρωπισμένης κοινής γνώμης.

Υ. Οι γέροι, άρρωστοι και αδύναμοι θα απολαμβάνουν όλα τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα και θα υποστηρίζονται γενναιόδωρα από την κοινωνία.

XI. Επαναστατική Πολιτική.

Είναι βαθιά μας πεποίθηση ότι αφού η ελευθερία όλων των εθνών είναι αδιαίρετη, οι εθνικές επαναστάσεις πρέπει να γίνουν διεθνείς σε εμβέλεια. Όπως ακριβώς ενώνεται η Ευρωπαϊκή και παγκόσμια αντίδραση, δεν θα έπρεπε πλέον να γίνονται απομονωμένες επαναστάσεις, αλλά μια παγκόσμια, καθολική επανάσταση. Γι' αυτό, όλα τα ιδιαίτερα συμφέροντα, οι εγωισμοί, οι διεκδικήσεις, οι αντιζηλίες και οι εχθρότητες ανάμεσα στα έθνη πρέπει τώρα να μετασηματιστούν στο ενωμένο, κοινό και παγκόσμιο συμφέρον της επανάστασης, η οποία μόνο μπορεί να εξασφαλίσει την ελευθερία και την ανεξαρτησία κάθε έθνους με την αλληλεγγύη όλων. Πιστεύουμε επίσης ότι η ιερή συμμαχία της παγκόσμιας αντεπανάστασης και η συνομοσία των βασιλιάδων, του κλήρου, των ευγενών και των αστών, βασίζεται σε τεράστιους προϋπολογισμούς, σε μόνιμους στρατούς, σε φοβερές γραφειοκρατίες και εξοπλισμένη με όλον τον τερατώδη μηχανισμό των μοντέρνων συγκεντρωτικών κρατών, συνιστά μια υπερβολική δύναμη. Ότι, αυτή η φοβερή αντιδραστική συμμαχία μπορεί να καταστραφεί μόνο από την μεγαλύτερη δύναμη της αντίστοιχης επαναστατικής συμμαχίας

και δράσης όλων των ανθρώπων του πολιτισμένου κόσμου, ότι ενάντια σε αυτή την αντίδραση η απομονωμένη επανάσταση ενός και μόνο λαού ποτέ δεν θα πετύχει. Μια τέτοια επανάσταση θα ήταν ανοησία, μια καταστροφή για την απομονωμένη χώρα και σαν αποτέλεσμα θα συνιστούσε ένα έγκλημα ενάντια στα άλλα έθνη. Συνεπάγεται ότι η εξέγερση ενός λαού πρέπει να έχει υπόψη της ολόκληρο τον κόσμο. Αυτό απαιτεί ένα παγκόσμιο πρόγραμμα, τόσο μεγάλο, τόσο προφανές, τόσο αληθινό, τόσο ανθρώπινο, εν συντομία, τόσο ευρύ που να αγκαλιάζει τα συμφέροντα όλου του κόσμου. Και με σκοπό να ενεργοποιήσει τα πάθη όλων των λαϊκών μαζών της Ευρώπης, ασχέτως εθνικότητας, αυτό το πρόγραμμα μπορεί να είναι το πρόγραμμα της κοινωνικής και δημοκρατικής επανάστασης.

Συνοψίζοντας, οι στόχοι της κοινωνικής και δημοκρατικής επανάστασης είναι:

Πολιτικά: Η κατάργηση των ιστορικών δικαιωμάτων των κρατών, των δικαιωμάτων της κατάκτησης και των διπλωματικών δικαιωμάτων (κρατιστικοί διεθνείς νόμοι *tr*). Προσβλέπει στην πλήρη χειραφέτηση των ατόμων και των ενώσεων από τα θεϊκά και ανθρώπινα δεσμά, θέλει την απόλυτη καταστροφή όλων των αναγκαστικών ενώσεων και όλων των συσσωρευμένων κοινοτήτων των επαρχιών και των κατακτημένων χωρών των Κρατών. Τέλος απαιτεί την ριζική διάλυση του συγκεντρωτικού, επιθετικού, αυταρχικού Κράτους, συμπεριλαμβανομένου των στρατιωτικών, γραφειοκρατικών, κυβερνητικών, διοικητικών, δικαστικών και νομοθετικών μηχανισμών. Η επανάσταση, εν συντομία, έχει αυτό το στόχο: Ελευθερία για όλους, για τα άτομα όπως επίσης και για τα συλλογικά σώματα, ενώσεις, κοινότητες, επαρχίες, περιφέρειες και έθνη και την αμοιβαία εγγύηση αυτής της ελευθερίας από την ομοσπονδία.

Κοινωνικά: Θέλει την επιβεβαίωση της πολιτικής ισότητας από την οικονομική ισότητα. Αυτό δεν σημαίνει την απάλειψη των φυσικών ατομικών διαφορών, αλλά ισότητα στα κοινωνικά δικαιώματα κάθε ατόμου εκ γενετής, ιδιαίτερα, ίσα μέσα ύπαρξης, υποστήριξης, εκπαίδευσης και ευκαιρίες για κάθε παιδί, αγόρι ή κορίτσι, μέχρι την ωριμότητα και ίσες πηγές και διευκολύνσεις στην ενηλικίωση για να δημιουργήσει την δική του ευμάρεια με την δική του εργασία.